II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 30 november 1988

betreffende wetsdecreet nr. 370/87 van de Italiaanse Regering van 7 september 1987, omgezet in wet nr. 460 van 4 november 1987, inzake de produktie van en de handel in wijnbouwprodukten en houdende met name nieuwe handelsvoorschriften

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(89/228/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 93, lid 2, eerste alinea,

Gelet op Verordening (EEG) nr. 822/87 van de Raad van 16 maart 1987 houdende een gemeenschappelijke ordening van de wijnmarkt (1), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 2964/88 (2), en met name op artikel 76,

Na de belanghebbenden overeenkomstig artikel 93, lid 2, van het EEG-Verdrag te hebben aangemaand hun opmerkingen mede te delen (3),

Overwegende hetgeen volgt:

I

1. Italië heeft de Commissie bij schrijven van 14 september 1987, geregistreerd op 14 oktober 1987, mededeling gedaan van wetsdecreet nr. 370/87 van 7 september 1987 inzake de produktie van en de handel in wijnbouwprodukten.

2. De maatregel voorzag in de verlening van steun aan producenten van gerectificeerde geconcentreerde most (artikel 1, lid 1, van het wetsdecreet) en in de vaststelling (artikel 1, lid 2, van het wetsdecreet) van een maximumprijs voor gerectificeerde geconcentreerde most ten behoeve van de gebruikers van de most waarvoor de steun is verleend.

II

1. Bij schrijven nr. SG (87)D/15201 van 11 december 1987 heeft de Commissie de Italiaanse Regering meegedeeld dat zij besloten had ten aanzien van deze maatregel de procedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden.

2. Bij datzelfde schrijven heeft de Commissie de Italiaanse autoriteiten medegedeeld dat zij de betrokken steunmaatregel beschouwde als een vorm van steun voor de bedrijfsvoering die onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt omdat geen enkele van de in artikel 92 van het Verdrag bedoelde uitzonderingen erop van toepassing is.

De Commissie heeft bovendien de mening te kennen gegeven dat

— de steun voor de producenten van gerectificeerde geconcentreerde most, vastgesteld in artikel 1, lid 1, van het betrokken wetsdecreet, en

— de vaststelling, bij artikel 1, lid 2, van genoemd wetsdecreet, van de maximumprijs voor gerectificeerde geconcentreerde most ten behoeve van de gebruikers van most waarvoor de steun is toegekend,

maatregelen zijn die strijdig zijn met Verordening (EEG) nr. 822/87. De Commissie heeft erop gewezen dat deze marktordening moet worden beschouwd als een volledig en afgerond geheel van voorschriften dat elke mogelijkheid voor de Lid-Staten om aanvullende maatregelen vast te stellen uitsluit.

Bijgevolg kan voor de voorgenomen maatregelen geen van de in artikel 92, lid 3, van het Verdrag bedoelde uitzonderingen gelden. De steun is bijgevolg krachtens artikel 92 van het Verdrag onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

(1) PB nr. L 84 van 27. 3. 1987, blz. 1.
(2) PB nr. L 269 van 29. 9. 1988, blz. 5.
(3) Brieven van de Commissie van 7 maart 1988 aan de Regeringen van de overige Lid-Staten en mededeling aan de andere belanghebbenden (PB nr. C 69 van 15. 3. 1988, blz. 4).

De Commissie heeft daarom besloten om tegen deze maatregelen de procedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden.

3. In het kader van deze procedure heeft de Commissie de Italiaanse Regering aangemaand haar opmerkingen mede te delen.

Zij heeft ook de andere Lid-Staten en de andere belanghebbenden dan de Lid-Staten aangemaand hun opmerkingen mede te delen.

III

Bij schrijven van 22 januari 1988 heeft de Italiaanse Regering op de aanmaningsbrief van de Commissie geantwoord.

1. Zij heeft de omzetting, na wijziging, van wetsdecreet nr. 370/87 van 7 september 1987 in een wet (wet nr. 460 van 4 november 1987) aangekondigd; de voornaamste bepalingen daarvan zijn:

   — artikel 1, lid 1, waarin is bepaald dat een steunbedrag, per graad alcohol en per liter gerectificeerde geconcentreerde most, wordt verleend aan producenten van most die uit in Italië geteelde druiven is verkregen;

   — artikel 1, lid 5, waarin niettemin is bepaald dat bovenbedoelde steun rechtstreeks wordt uitgekeerd aan de producenten van tafelwijnen, van DOC (denominazione d'origine controllata)- en DOCQ (denominazione d'origine controllata e garantita)-wijnen voor het wijnoogstjaar 1987/1988;

   — artikel 1, lid 2, waarin is bepaald dat een maximumprijs voor de geconcentreerde most wordt vastgesteld.

   Bij decreet nr. 480 van de minister van Landbouw van 21 november 1987 wordt de in artikel 1, lid 5, bedoelde steun voor het wijnoogstjaar 1987/1988 vastgesteld op 3 300 lire per graad alcohol en per liter geconcentreerde most.

2. De Italiaanse Regering heeft tevens de volgende opmerkingen gemaakt:

   a) de bij het wetsdecreet en de wet ingestelde maatregelen hebben tot doel de in de Gemeenschap bestaande concurrentiedistorsies te corrigeren die voortvloeien uit het feit dat in bepaalde delen van de Gemeenschap verrijking door toevoeging van saccharose is toegestaan, terwijl in andere, met name in Italië, alleen verrijking door toevoeging van geconcentreerde most of gerectificeerde geconcentreerde most is toegestaan.

      Verrijking door toevoeging van de twee laatstgenoemde produkten is vanzelfsprekend duurder dan toevoeging van saccharose.

      De Gemeenschap heeft dan ook een regeling ingesteld waarbij steun wordt verleend aan de producenten die geconcentreerde most of gerectificeerde geconcentreerde most gebruiken om het alcoholgehalte van hun wijn te verhogen. Deze steun had in beginsel het verschil in kosten tussen de twee oenologische procédés moeten compenseren, maar in de praktijk blijft het gebruik van saccharose aanmerkelijk voordeliger.

      Daarom heeft de Italiaanse Regering de Commissie in een nota nr. B/11699 van 12 september 1987 verzocht communautaire steun te verlenen ter aanvulling van die welke reeds wordt verleend in het kader van Verordening (EEG) nr. 2287/87 van de Commissie [1], laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 3627/87 [2]. In deze nota heeft de minister van Landbouw erop gewezen dat deze steun, indien hij voor de begroting van de Gemeenschap een te zware last zou betekenen, uit nationale middelen zou kunnen worden gefinancierd.

      Daar voor deze situatie dringend een oplossing diende te worden gevonden, hebben de Italiaanse autoriteiten het probleem in nationaal verband moeten aanpakken.

      De gerectificeerde geconcentreerde most is hoofdzakelijk verkregen uit druiven die zijn geoogst in zone C III, waarvoor de Gemeenschap heeft bepaald (artikel 45, lid 1, van Verordening (EEG) nr. 822/87) dat steun voor verrijking van de oogst mag worden verleend om de traditionele handelsstromen van most en versnijdingswijn in stand te houden. In feite is de door de Gemeenschap voor zone C III verleende steun, vergeleken met die voor de andere wijnbouwzones, te gering om de traditionele handelsstromen van most en versnijdingswijn te handhaven. Sedert de invoering van de communautaire steun is de uitvoer van most en versnijdingswijn uit zone C III steeds verder achteruitgegaan, tot een vrijwel onbeduidend niveau.

   b) De verlening van steun voor gerectificeerde geconcentreerde most was noodzakelijk om voornamelijk technische redenen, te vergelijken met die op grond waarvan in andere landen van de Gemeenschap toevoeging van saccharose wordt toegestaan; geconcentreerde most is een volstrekt neutraal produkt, dat de organoleptische eigenschappen van het eindprodukt (wijn) niet nadelig beïnvloedt. Bijgevolg kan de betrokken steunmaatregel niet worden beschouwd als onverenigbaar met artikel 92, lid 1, van het Verdrag van Rome, omdat hij het handelsverkeer tussen de Lid-Staten niet in ongunstige zin kan beïnvloeden, de produktie van Italiaanse wijn niet bevoordeelt ten opzichte van die uit andere wijnproducerende landen van de Gemeenschap, en er op dat punt geen sprake is van ongelijke behandeling uit economisch oogpunt. Bovendien kan de steun, overeenkomstig artikel 92, lid 3, van het Verdrag, worden beschouwd als verenigbaar met de

[1] PB nr. L 209 van 31. 7. 1987, blz. 26.
[2] PB nr. L 341 van 3. 12. 1987, blz. 24.

gemeenschappelijke markt omdat hij namelijk bestemd is om de economische ontwikkeling van de wijnsector in bepaalde gebieden te stimuleren door middel van een ruimer gebruik van most voor de vervaardiging van gerectificeerde geconcentreerde most, hetgeen de wijnoverschotten doet afnemen zonder dat de voorwaarden voor het handelsverkeer worden gewijzigd in een mate die onverenigbaar is met het gemeenschappelijk belang.

c) De bepaling betreffende de vaststelling van de maximumverkoopprijs voor gerectificeerde geconcentreerde most, die op 1 september 1988 van kracht is geworden, heeft tot doel de steun effectief aan de producenten die de verrijking uitvoeren, ten goede te laten komen en eventuele speculatie bij de fabrikanten van gerectificeerde geconcentreerde most te voorkomen.

Daartoe is in artikel 1, vierde alinea, van wet nr. 460 bepaald dat de steun uitsluitend mag worden uitgekeerd aan erkende producenten van gerectificeerde geconcentreerde most, en niet, zoals tot nog toe gebeurde, aan de kopers van dit produkt.

Deze maximumprijs, die door het Ministerie van Land- en Bosbouw wordt vastgesteld na raadpleging van de nationale instanties voor de wijnbouwsector, wordt berekend met inachtneming van de kosten van aankoop van de gerectificeerde geconcentreerde most en de steun die aan de fabrikanten van dit produkt wordt verleend.

De in de wet opgenomen verplichting om de steun rechtstreeks aan de fabrikanten van gerectificeerde geconcentreerde most uit te betalen, zal bovendien een tweeledig effect sorteren :

1. de gebruikers van gerectificeerde geconcentreerde most profiteren van de steun bij de aankoop van het produkt,

2. de controles kunnen worden geconcentreerd op een kleiner aantal bedrijven, namelijk juist de fabrikanten van gerectificeerde geconcentreerde most.

IV

Ten aanzien van de door de Italiaanse autoriteiten aangevoerde argumenten dient erop te worden gewezen dat de Commissie, op grond van de beschikbare gegevens, van mening is dat het bedrag van de bij Verordening (EEG) nr. 2287/87 ingestelde communautaire steun (wijnoogstjaar 1987/1988) toereikend is en voldoet aan de criteria van Verordening (EEG) nr. 822/87 ; bijgevolg beschouwt zij het verzoek van de Italiaanse Regering om de communautaire steun te verhogen, als ongegrond. De Italiaanse autoriteiten, die van dit standpunt op de hoogte waren gebracht, mochten in nationaal verband niet eigenmachtig maatregelen vaststellen die niet in het kader van de gemeenschappelijke marktordening zijn in te passen. Bovendien zou, volgens de inlichtingen waarover de Commissie beschikt, de steunmaatregel reeds ten uitvoer zijn gelegd.

De regeling inzake de gemeenschappelijke marktordening voor wijn moet worden beschouwd als een volledig en afgerond geheel van voorschriften dat elke mogelijkheid voor de Lid-Staten om aanvullende maatregelen vast te stellen, uitsluit.

De betrokken maatregel is bijgevolg onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en komt niet in aanmerking voor een van de in artikel 92, lid 3, van het Verdrag bedoelde uitzonderingen.

De door de Italiaanse autoriteiten aangevoerde argumenten kunnen bijgevolg niet in aanmerking worden genomen.

V

In het wijnoogstjaar 1986/1987 is in Italië ongeveer 76 miljoen hl wijn geproduceerd, dit is ongeveer 36 % van de totale produktie in de Gemeenschap.

Italië exporteert 10,8 miljoen hl wijn, waarvan ongeveer 2,8 miljoen hl naar derde landen en 8 miljoen hl naar andere Lid-Staten. De uitvoer komt overeen met 14,2 % van de produktie van het land (de uitvoer naar de andere Lid-Staten met 10,5 %). Het aandeel van Italië in de totale communautaire uitvoer van wijn in het wijnoogstjaar 1986/1987 bedraagt 31,7 %.

De invoer van wijn in Italië bedraagt ongeveer 448 000 hl, waarvan 443 000 afkomstig is uit andere Lid-Staten.

De Italiaanse uitvoer van druivemost (geconcentreerd, niet geconcentreerd, gerectificeerd, enz.) bedroeg in 1987 66 400 ton [1] waarvan 58 000 ton (87 %) is uitgevoerd naar andere Lid-Staten en 8 400 ton naar derde landen. Italië is op Griekenland na de grootste exporteur van de Gemeenschap, met een aandeel van 24 % in de totale communautaire uitvoer.

De mostinvoer in Italië uit de andere Lid-Staten bedraagt ongeveer 19 000 ton, dat wil zeggen bijna de totale Italiaanse invoer van most. Italië is de vierde grootste importeur van de Gemeenschap (12,4 % van de totale invoer van de Gemeenschap).

De communautaire steun voor het gebruik van geconcentreerde druivemost en gerectificeerde geconcentreerde druivemost voor de bereiding van wijn (Verordening (EEG) nr. 2556/86 van de Commissie [2]), is in het wijnoogstjaar 1986/1987 in Italië voor 944 650 hl en aan in totaal 1 246 producenten verleend.

VI

1. De artikelen 92 tot en met 94 van het Verdrag gelden krachtens artikel 76 van Verordening (EEG) nr. 822/87 voor de produktie van en de handel in wijnbouwprodukten.

[1] 1 ton komt overeen met ongeveer 10 hl.
[2] PB nr. L 228 van 14. 8. 1986, blz. 14.

De betrokken steun betekent voor de mostproducenten aan wie hij wordt toegekend, een bijzonder voordeel omdat de maatregel het gebruik van most voor de vervaardiging van gerectificeerde geconcentreerde most op kunstmatige wijze bevordert.

De maatregel is ook voor de gebruikers voordelig omdat tegelijk voor de geconcentreerde most waarvoor de steun is verleend de maximumverkoopprijs wordt vastgesteld.

Voor het wijnoogstjaar 1987/1988 is de steun evenwel rechtstreeks aan de gebruikers van geconcentreerde most verleend. In die vorm verschaft de maatregel een financieel voordeel aan de wijnproducenten omdat hij hun produktiekosten drukt; dit voordeel komt onrechtstreeks ook ten goede aan de producenten van geconcentreerde most omdat het gebruik van hun produkt kunstmatig erdoor wordt gestimuleerd. De maatregel vervalst bijgevolg de mededinging tussen, enerzijds, de Italiaanse producenten die de steun ontvangen en, anderzijds, de producenten van dezelfde produkten in andere landen van de Gemeenschap.

Daar bovendien alleen steun wordt verleend voor most vervaardigd uit produkten van Italiaanse oorsprong, komt de maatregel uitsluitend de Italiaanse druivenproducenten ten goede.

Door het gebruik en de produktie van geconcentreerde most gunstiger te maken kan de overheidssteun het gebruik van geconcentreerde most doen toenemen en bijgevolg ook de produktie ervan; hij zou ook ongunstige gevolgen kunnen hebben voor het handelsverkeer tussen de Lid-Staten in geconcentreerde most en in wijn.

De betrokken maatregel voldoet derhalve aan de criteria van artikel 92, lid 1, van het Verdrag; volgens deze bepaling is de betrokken steun principieel onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

2. De uitzonderingen op de onverenigbaarheid met de gemeenschappelijke markt als bepaald in artikel 92, lid 2, zijn duidelijk niet van toepassing op de betrokken steun.

Bovendien moet de steun worden beschouwd als een vorm van steun voor de bedrijfsvoering, waartegen de Commissie zich in beginsel steeds heeft gekant omdat de voorwaarden voor de toekenning niet van die aard zijn dat de steun voor een van de in artikel 92, lid 3, bedoelde uitzonderingen in aanmerking kan komen.

3. Daar het hier produkten betreft waarvoor een gemeenschappelijke marktordening geldt, zijn er grenzen aan de bevoegdheid van de Lid-Staten om rechtstreeks in te grijpen in het functioneren van de gemeenschappelijke marktordeningen, die in een systeem van gemeenschappelijke prijzen voorzien en waarvoor nu alleen nog de Gemeenschap bevoegd is. De verlening van de betrokken steun is bijgevolg in strijd met het beginsel volgens hetwelk de Lid-Staten niet langer eenzijdig beslissingen mogen treffen die een invloed hebben op het inkomen van de landbouwers.

De steun en de vaststelling van een maximumprijs is te meer een overtreding omdat deze steun nog extra bij de communautaire steun komt waarin is voorzien bij artikel 45 van Verordening (EEG) nr. 822/87. De communautaire steun wordt verleend aan degenen die geconcentreerde most voor het verrijken van bepaalde wijnen gebruiken. De staatssteun en de vaststelling van de maximumverkoopprijs voor geconcentreerde most kunnen leiden tot een vergroting van de produktie van most en wijn; voorts kunnen zij ook de uitgaven van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw doen stijgen. Deze maatregelen moeten daarom worden beschouwd als strijdig met het gemeenschappelijk belang.

In artikel 1, lid 1, van wet nr. 460 van 4 november 1987 is bovendien bepaald dat de steun aan de mostproducenten alleen wordt verleend bij gebruik van in Italië geteelde druiven. Dit onderscheid tussen Italiaanse en ingevoerde produkten vormt een discriminatie in de zin van de artikelen 30 en volgende van het Verdrag.

4. Zelfs indien een uitzondering op grond van artikel 92, lid 3, van het Verdrag had kunnen worden overwogen, sluit het feit dat de maatregel een inbreuk is op de gemeenschappelijke marktordening de toepassing van een dergelijke uitzondering op de betrokken steunmaatregel uit.

5. De steun is derhalve onwettig omdat hij wordt verleend in weerwil van artikel 93, lid 3, derde volzin, van het Verdrag. Hij is bovendien onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt op grond van artikel 92 van het Verdrag.

6. Voor zover reeds betalingen in het kader van decreet nr. 480 van het Ministerie van Landbouw van 21 november 1987 zouden hebben plaatsgevonden, wordt met deze beschikking niet vooruit gelopen op de beslissingen die de Commissie voornemens is eerstdaags te treffen met betrekking tot de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid door het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL),

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De steun die is voorzien bij artikel 1 van wetsdecreet nr. 370/87 van 7 september 1987 van de Italiaanse Regering, omgezet in wet nr. 460 van 4 november 1987 houdende nieuwe voorschriften voor de produktie van en de handel in wijnbouwprodukten, en sancties bij niet-naleving van de communautaire voorschriften in de landbouwsector, en waarvan het bedrag voor het wijnoogstjaar 1987/1988 is bepaald krachtens decreet nr. 480 van 21 november 1987, is onwettig wegens schending van artikel 93, lid 3, van het Verdrag. Bovendien is de steun onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en moet hij worden ingetrokken.

Artikel 2

De Italiaanse Regering stelt de Commissie binnen twee maanden na de kennisgeving van deze beschikking in kennis van de maatregelen die zij heeft genomen om aan deze beschikking gevolg te geven.

Artikel 3

De Commissie behoudt zich het recht voor om aan de toekenning van deze onwettige steun consequenties te verbinden voor de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid door het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL).

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 30 november 1988.

Voor de Commissie
Frans ANDRIESSEN
Vice-Voorzitter